

Op het postkantoor : dramatische schets in één bedrijf

<https://hdl.handle.net/1874/348980>

BIBLIOTHEEK DER RIJKSUNIVERSITEIT
TE UTRECHT

1929

Verzameling tooneelstukken

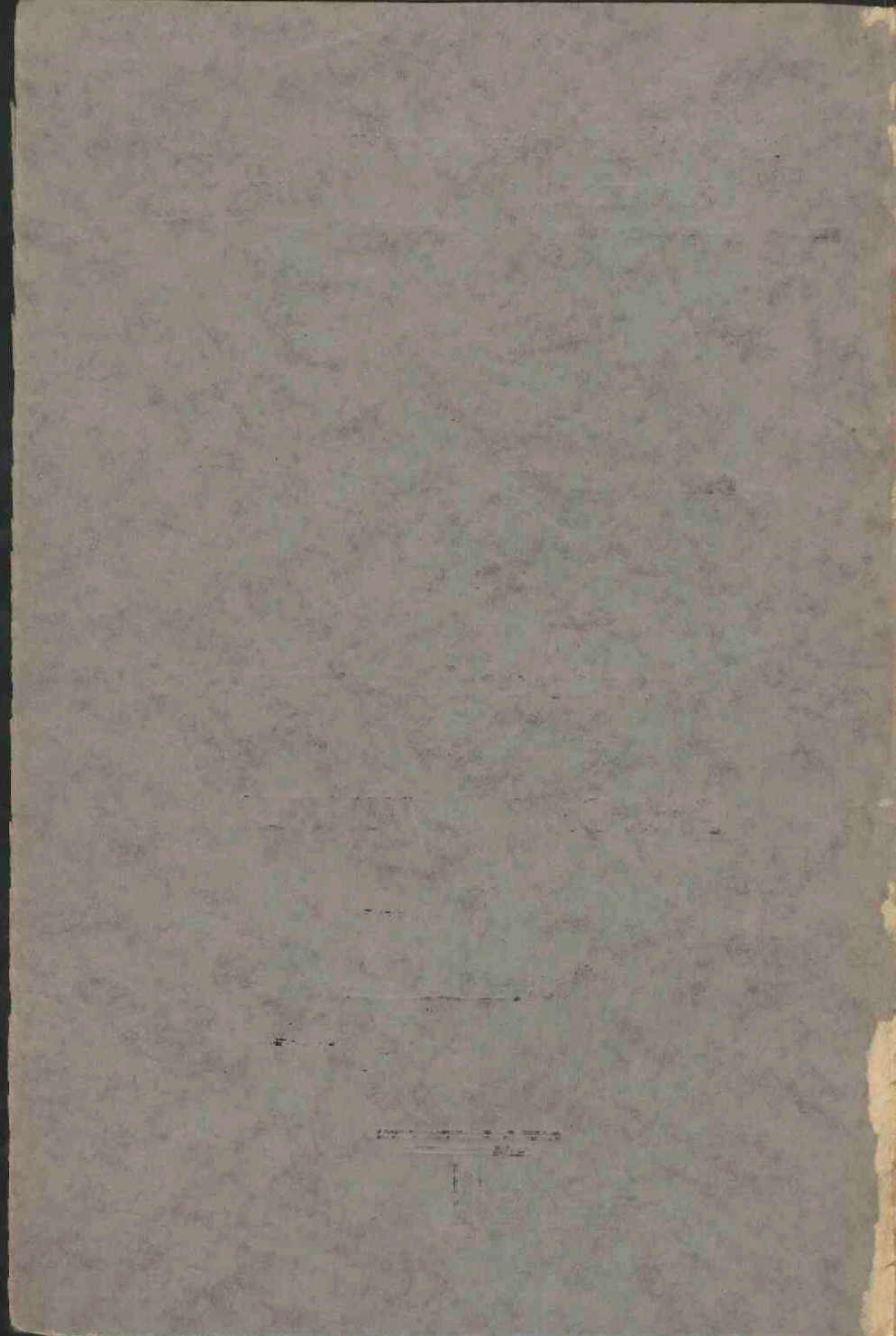
uit de

nalatenschap van

Prof. Dr. J. te WINKEL

No. 203

*Dr. J. Winkel
N 656 b.*

Op het Postkantoor

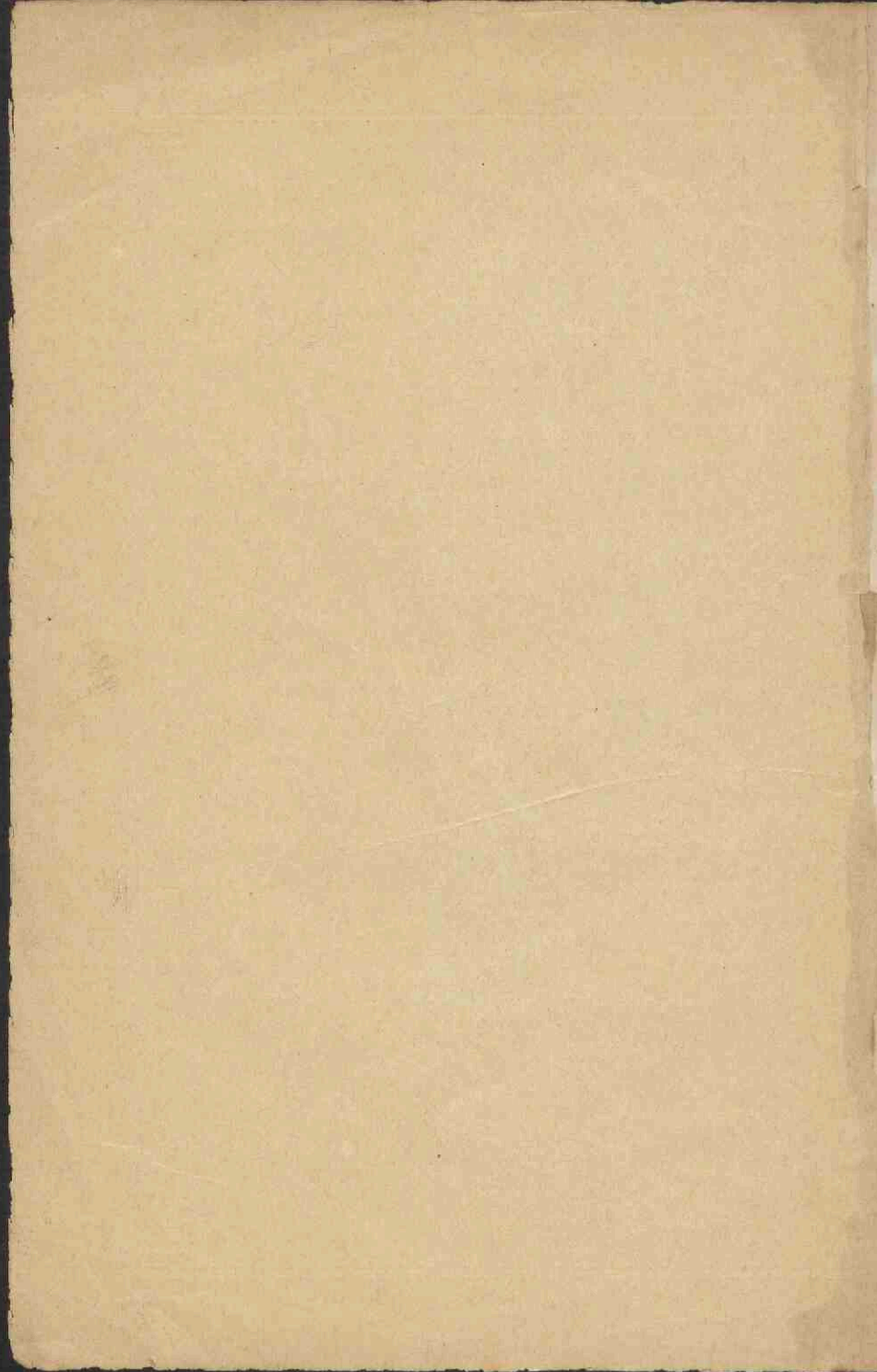
DRAMATISCHE SCHETS IN ÉÉN BEDRIJF.

DOOR

Gerard Keller

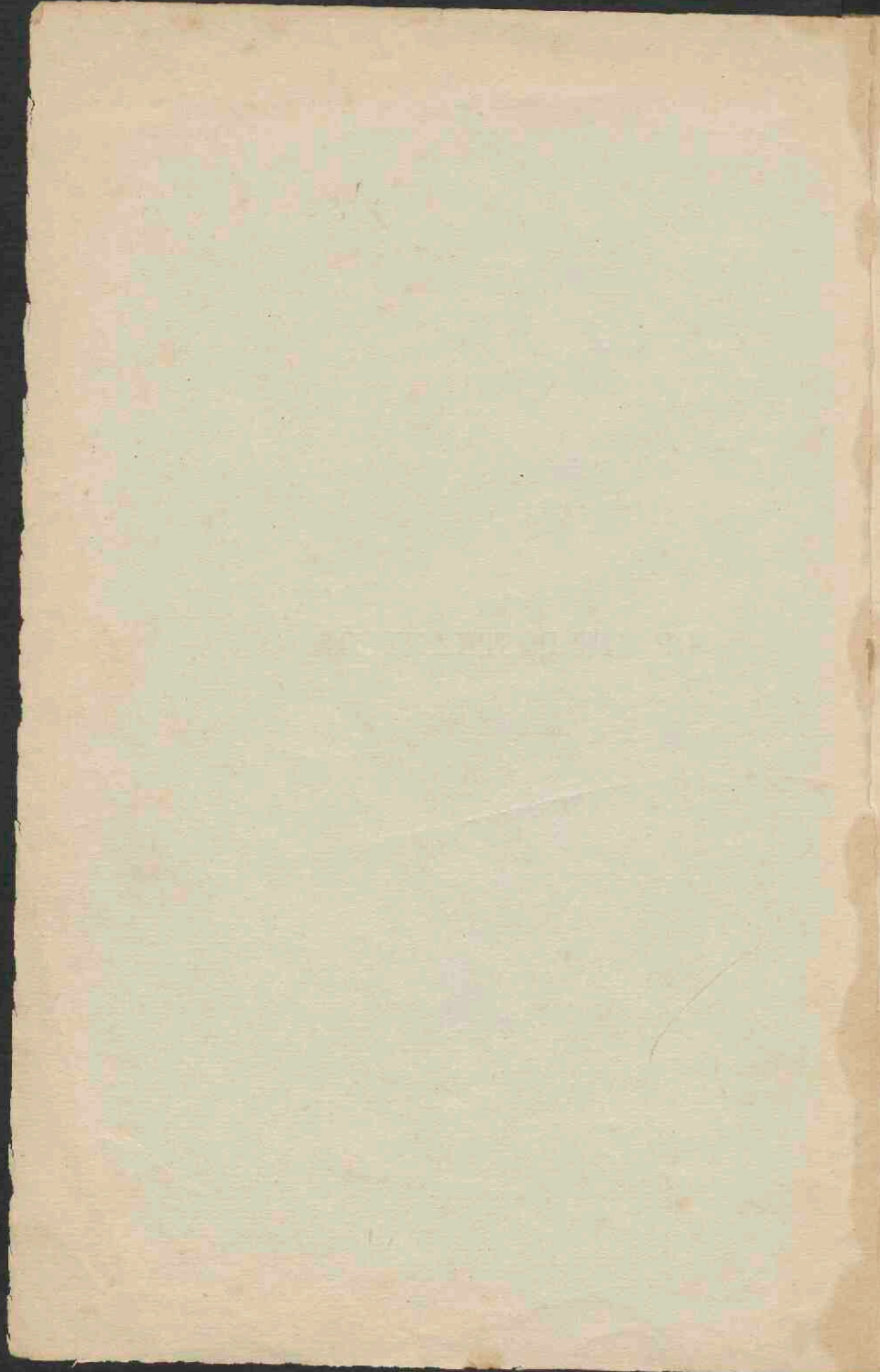

AMSTERDAM,
G. THEOD. BOM,
1880.

OP HET POSTKANTOOR.

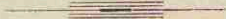

Op het Postkantoor

DRAMATISCHE SCHETS IN ÉÉN BEDRIJF.

DOOR

G. K.

ARNHEM,
G. J. THIEME.
1880.

BIBLIOTHEEK DER
RIJKSUNIVERSITEIT
UTRECHT.

PERSONEN:

PALTERS, postdirecteur.

ZOMERLING, beëdigd klerk.

JHR. DAANDELEN, surnumerair.

MENS, volontair.

FRIEBART, kantoorbediende.

Het tooneel speelt in een postkantoor. Op den achtergrond het loket voor het publiek. Regts de deur naar de directeurswoning.

Eerste tooneel.

(Zomerling in een oude kantoorjas met leeren mouwen, een bril op, een zwart stompje pijp in den mond, zit voorover gebogen over papieren.)

ZOMERLING *(telt.)* Twee en vijftig; zeven en vijftig; drie en zestig... ik wou dat de minister in de maan zat...

PALTERS *(treedt op in morgengewaad.)* Ben je daar al Zomerling?

ZOMERLING. Ja directeur, ik tel den staat van de briefkaarten zonder adres. Dat stomme publiek! elke maand komt er een lijst van uit, en elke maand zijn er nog meer. Ik geloof, directeur...

DIRECTEUR *(gedachteloos terwijl hij iets zoekt.)* Wat gelooft ge?

ZOMERLING. Dat door die lijsten de menschen op het idee komen om hun brieven en briefkaarten niet goed te adresseren. Bij wien ter wereld zou de gedachte rijzen om een verkeerd adres op zijn brief te zetten, als hij niet uit de couranten vernam, dat hij dit *kon* doen? Het is aanstekelijk als de verhalen van zelfmoorden... Zoekt u iets, directeur?

PALTERS *(die voortdurend gezocht heeft.)* Ja, mijn duitsche pijp.

ZOMERLING. O, die heb ik voor u geborgen. Het zou zonde zijn van zoo'n prachtige doorrooker, als die door de onhandigheid van een knecht gebroken werd. *(Hij is onder de hand opgestaan en heeft eene duitsche pijp te voorschijn gehaald.)* Hij wordt mooi, directeur.

PALTERS. Hm. Ja.

ZOMERLING. Menig blaadje uit gerookt. Over een half jaar is zijn weerga niet te vinden in al de landen van het postverbond.

PALTERS. Vooreerst zal ik er niet meer uit rooken.

ZOMERLING. Niet mijnheer? Heeft de dokter het u verboden? Geloof hem niet. Mij hebben zij het ook verboden, voor dertig jaar al, en ik ben blijven rooken en ik vraag u, directeur, of ik niet gezond ben? In al die dertig jaar heb ik geen enkele post verzuimd; nooit ben ik afwezig gebleven dan dien halven morgen toen mijn moeder begraven werd. . . .

PALTERS. Ja ja, Zomerling, dat weet ik, maar daar is nu geen sprake van. Ik laat het rooken niet om mijn gezondheid, maar. . . .

ZOMERLING. Omdat mevrouw het niet wil hebben? Och directeur, zet een vrouw drie avonden in den rook. . . . dan weet ze niet beter of het hoort zoo, en de heele dampkring bestaat, naar haar meening, uit tabaksrook. Maar wezenlijk u geeft mevrouw te groote regten.

PALTERS (*die peinzend zijn pijp heeft bekeken.*) Je praat onzin Zomerling. Ik scheid uit met rooken op het kantoor, omdat we een dame krijgen.

ZOMERLING (*verschrikt terugdeinzend.*) Een dame. . . . wat bedoelt u?

PALTERS (*ernstig.*) Jufvrouw Marie Valeur komt hier.

ZOMERLING. Hier? *Hier?*

PALTERS. Ze komt hier.

ZOMERLING (*verbijsterd.*) Hier!

PALTERS. De inspecteur heeft het me gisteren geschreven, als postscriptum in een dienstbrief. Lees zelf.

ZOMERLING (*leest.*) »Den 1sten juli. . . .» Dus van daag!

PALTERS. Ja, van daag.

ZOMERLING (*voortgaande met lezen.*) »Wordt Marie Valeur op uw kantoor gedetacheerd? Houd een oog in het zeil. De oude Valeur is een vriend van den minister.» (*Amechtig den brief latende vallen.*) Ik heb het gezien directeur.

PALTERS (*de armen kruisende.*) En nu?

ZOMERLING. En nu?

Beiden staan een poos zwijgend tegenover elkander.

ZOMERLING (*plegtig.*) Directeur, ik ben een man op leeftijd. Ik ben nog uit den tijd dat de brieven een schelling kostten en meer en de couverts nog niet waren uitgevonden. Ik heb veel moeten beleven. Ik heb het moeten aanzien, dat het port vijftien centen, tien centen, ja eindelijk een stuiver kostte, zoodat iedereen, Jan Rap en zijn maat, maar brieven aan elkander kon schrijven en wij hoe langer hoe meer werk kregen. Ik heb aan de postwissels en briefkaarten weêrstand geboden. Ik heb tegen de postspaarbanken geijverd, maar eindelijk het hoofd er bij neêrgelegd. Maar nu de minister vrouwen tot postbeambten maakt, neen, nu geloof ik niet, dat ik het lang meer maken zal. (*Aangedaan.*) Mijnheer Palters; ik heb vele jaren u en uw voorganger en uw voor-voorganger. . . .

PALTERS (*hem ontroerd de hand drukkend.*) Laat dat rusten, laat dat rusten, Zomerling. De zaak leidt er nu eenmaal toe. Gij die alle nukken en grillen van opvolgende regeringen getart hebt, die als een rots pal stondt, terwijl de wetten als puin ineen stortten; gij die briefkaarten en postwissels, kaarttelegrammen ja zelfs postspaarwissels hebt getrotseerd, gij zult ook de vrouwen in onze postkantoren doorstaan en misschien — ja de hemel geve het! misschien — ze overleven zelfs.

ZOMERLING. Overleven! (*Met geestdrift.*) O, directeur! Mogten wij eenmaal dien tijd beleven! (*Hij doet een paar stevige trekken aan zijn pijp.*)

PALTERS. Maar, mijn hemel, Zomerling je begrijpt toch wel dat ook gij hier niet rooken kunt.

ZOMERLING. Niet rooken!.. Ik niet rooken!..

(*Er wordt geklopt aan het loket.*)

(*Verschrikt.*) O God! daar is Marie Valeur!

PALTERS (*ijlings het tooneel verlatende.*) Pijp weg!

ZOMERLING (*tot de buitenstaande.*) De directeur is nog

niet te spreken... Het is nog geen acht ure... O, een postzegeltje van vijf centen! Als je blijft, meisje. (*Hij geeft een postzegeltje.*)

Tweede tooneel.

ZOMERLING *alleen.*

Uitstel van executie! Straks komt ze toch! En ik zal niet meer mogen rooken. (*Tot zijne pijp die hij op tafel heeft gelegd.*) Vaarwel! vaarwel! gezellige vriendin! troosteres in alle leed. Van nu af zijn we gescheiden en zal ik alleen het werk moeten doen, waarbij ge zoo trouw mij hebt ter zijde gestaan. Nog een laatst vaarwel! (*Hij doet een duchtigen haal aan zijn pijp.*) De directeur is de baas.

Derde tooneel.

ZOMERLING. FRIEBART.

FRIEBART (*binnentredende met een pijp in den mond.*)
Goeden morgen, mijnheer Zomerling.

ZOMERLING (*zijn eigen pijp onmiddellijk achter zijn rug verbergende.*) Pijp weg.

FRIEBART. Hè?

ZOMERLING. Je pijp weg. Men rookt hier niet.

FRIEBART. Ik heb het mijn leven lang gedaan. Waarom niet?

ZOMERLING. Dat komt er niet op aan. Als ik zeg: pijp weg, op order van den directeur, dan is het voldoende. Hier zijn de rebuten. Kijk ze nog maar eens na. (*Ongemerkt aan zijn pijp trekkende.*) Is het in orde?

FRIEBART (*de adressen doorlopende.*) In orde... (*Ook ongemerkt een trekje doende.*) Maar mijnheer Zomerling, waarom mag ik niet rooken?

ZOMERLING. Omdat de directeur het zoo wil.

FRIEBART. En waarom wil de directeur het zoo?

ZOMERLING. Omdat hier vrouwmenschen komen.

FRIEBART. Vrouwmenschen?

ZOMERLING. Vrouwmenschen. Aspirant-postdirecteuren,

die nooit directeur mogen worden, commiezen... enfin, in één woord vrouwmensen.

FRIEBART (*grinnekend.*) Wel wel, dat is wel aardig.

ZOMERLING. Wat meen je?

FRIEBART. O, niet voor u, niet voor u, maar voor de jonge heeren; voor mijnheer Daandelen en mijnheer Mens... wat zullen die jongelni een pret maken! Ik zie ze al met hun drieën stoeijen... dat zal me een leventje hier zijn, mijnheer Zomerling!

ZOMERLING. Ik zal trachten op een ander kantoor te komen of brievegaarder te worden. Je begrijpt toch wel, dat ik me met zulke dingen niet kan inlaten, en als het kantoor in opspraak komt, wil ik er niet bij betrokken zijn. De minister is... is... een Turk.

FRIEBART. Ik zou mijn ziel maar in lijdzaamheid bezitten, mijnheer Zomerling.

ZOMERLING. Dat kan ik niet Friebart, dat kan ik niet. Want er is hier iets meer in het spel: de eer der koninklijke nederlandsche posterij.

Vierde tooneel.

De vorigen. DAANDELEN.

DAANDELEN (*voornaam.*) Morgen.

ZOMERLING. Morgen.

DAANDELEN (*zet zich aan eene tafel en geeuwt.*) De fransche post is toch aangekomen?

ZOMERLING. Ja.

DAANDELEN. Waarom vind ik dan de *Figaro* hier niet?

ZOMERLING. Omdat de *Figaro* naar de societeit moet.

DAANDELEN. Bêtise. Er is op dit uur niemand in de societeit, althans niemand die de *Figaro* leest. Friebart zie dat je den besteller opvangt en breng me de *Figaro*.

ZOMERLING. Friebart moet nu voor kantoorzaken zorgen.

DAANDELEN. Me dunkt, mijnheer Zomerling, als een van de ambtenaren een courant verlangt, dit óók een kantoorzaak is.

ZOMERLING. Neen mijnheer Daandelen, dat is eene zaak van den ambtenaar en niet in het belang van het publiek. (*Friebart blijft steeds op den achtergrond stempelen en helpt nu en dan het onzichtbare publiek.*)

DAANDELEN (*met minachting.*) Het publiek.

ZOMERLING. Ja, mijnheer, het publiek... het publiek. De ambtenaar is voor het publiek...

FRIEBART. Dat zal die jufvrouw niet zeggen, mijnheer Zomerling.

DAANDELEN (*zonder op te zien.*) Welke jufvrouw?

FRIEBART. De jufvrouw, die hier komt.

DAANDELEN. Komt er eene jufvrouw hier?

ZOMERLING. Ja, mijnheer Daandelen. Er komt eene dame hier en nog wel van daag.

DAANDELEN. Ei! zoo! Wordt de wet veranderd?

ZOMERLING. De wet bepaalt niets omtrent de sekse der postambtenaren... ik dacht, mijnheer Daandelen, dat men voor het examen van surnumerair bij de posterijen althans de postwet moest kennen.

DAANDELEN. Ik hoop voor u, mijnheer Zomerling, dat u ze even goed kent als ik. Ik spreek niet van de sekse der ambtenaren, ik spreek van het artikel, waarbij het brievengeheim onschendbaar is verklaard.

ZOMERLING. In welk verband?....

DAANDELEN. In welk verband? Meent gij dan, dat een vrouw het geheim der brieven zal eerbiedigen? Dat zij de verzoeking zal kunnen weerstaan om een brief aan een vriendin gerigt eventjes boven den theeketel te houden?.... dat zij de briefkaarten niet zal spellen en ze verwerken zal tot nieuwtjes voor hare kennissen? Dat zij hierdoor andere bezigheden zal laten liggen? Dát is het verband, mijnheer Zomerling.

ZOMERLING (*die met klimmende belangstelling Daandelen heeft aangehoord, nadert hem plegtig en steekt de hand uit.*) Mijnheer Daandelen, ik heb u miskend; ik zie thans wie gij zijt; gij zijt van het echte hout, waarvan men postambtenaren maakt. Veroorloof me, dat ik u de hand druk.

DAANDELEN (*hem onverschillig de hand gevende*). Het doet me genoegen, dat wij het althans éénmaal in ons leven eens zijn

Vijfde tooneel.

De vorigen. MENS.

MENS (*vrolijk opkomende*).

Brüder gewähr mir eine Bitte:

Seh ich in diesen Bund der Dritte!

ZOMERLING (*plechtig zijn andere hand uitstekend*). Ook gij, mijnheer Mens, voegt u dus bij ons in onzen ambtelijken haat tegen de vrouwen!

MENS (*zijn hand terugtrekkend*). Tegen de vrouwen? Waarachtig niet. Dat weet ge wel beter, oude heer. De vrouwen! 't Is het prettigste wat ik op aarde ken. Hoe komt u op dat malle idée, dat ik tegen de vrouwen zou wezen en hoe komt die heele historie hier te pas? Is mevrouw de directrice weder aan 't razen geweest? (*Hij heeft zich, pratende, naar een kapstok begeven en zijn jas met een kantoorjasje verwisseld*).

DAANDELEN (*deftig*). Er komt hier een vrouwelijke post-beambte.

MENS. Is het wezenlijk waar? Sakkerloot, dat is een kansje. Leve de minister! Ik word nu volbloed ministerieel. En wanneer komt ze?

ZOMERLING (*met een grafstem*). Van daag.

MENS (*opgewonden*). Van daag al! Hoe laat?

ZOMERLING. Zij kan elk oogenblik hier zijn.

MENS. Elk oogenblik! Maar had mij dat onmiddellijk gezegd, dan dien ik dadelijk wat toilet te maken. (*Hij verwisselt zijn jas weder*). Daandelen zitten mijn boordjes regt?...

DAANDELEN. Zie dat zelf.

MENS. Waarin? De heer Zomerling heeft wel gezorgd dat wij hier geen spiegel hebben. Wacht maar, oude heer, als jufvrouw... jufvrouw... hoe heet mijne nieuwe collega?

ZOMERLING. Marie Valetir.

MENS. Marie Valeur! hè wat een mooie naam. Dat is er een van waarde, Daandelen. Hè, hè, hè! van waarde. Goed gevonden hè? Valeur Declarée. . . zeg eens, jelui moeten me niet in de wielen rijden. Ik declareer me dadelijk. . . onmiddellijk! . . . stante pede! . . . Zomerling ik neem voortaan de avonddienst waar. . . *l'heure du berger!* Heeft zij haar portret niet gezonden? Toe, zeg me toch eens Daandelen, zitten mijne boordjes regt?

ZOMERLING. Mijnheer Mens, zoudt u zoo goed willen zijn om aan uw werk te gaan. Daar liggen de aangeteekende brieven.

DAANDELEN. Dat zijn ook valeurs en van beter gehalte.

MENS. Daar weet gij niets van. . . (*neuriënd*).

D'une image si chérie

Je ne puis me séparer. . .

ZOMERLING. Mag ik u verzoeken, mijnheer Mens, niet te zingen op het kantoor.

MENS. Heer, mijnheer Zomerling, ik zing nog al het lied op de postzegels.

ZOMERLING. Malle praat.

MENS. Toch niet mijnheer, zoo zingt de brief tot den postzegel. . . in het vermaarde duet. . .

Zesde tooneel.

De vorigen. PALTERS.

PALTERS (*het hoofd door de deur stekende*.) Is ze er?

MENS (*half luid tot Daandelen*.) Goede hemel! Kijk Palters eens! die heeft pomade in zijn haar gedaan.

ZOMERLING. Neen, mijnheer.

DAANDELEN. Dat was ook niet waarschijnlijk.

PALTERS. Waarom niet?

DAANDELEN. Vrouwen komen nooit op haar tijd. Ze zal nog een knoopje aan haar handschoen moeten zetten.

PALTERS (*opgetogen*.) Zou ze dat kunnen?

ZOMERLING (*brommend*.) Ik denk dat ze daar meer verstand van heeft dan van brieven.

MENS. Zeg! mijnheer Palters, wat zal dat een gemak voor ons zijn!

PALTERS (*eensklaps norsch.*) Wat bedoelt ge?

MENS. Zoo'n knoopje aan een handschoen of manchet of overhemdje... een strikje aan een das zetten... o! ik voel haar vingers al aan mijn hals!... en zoo van die kleinigheden. Eigenlijk moest er aan elk postkantoor eene vrouw worden geplaatst. Vindt u ook niet, mijnheer Palters?

PALTERS (*ter zijde*). Vooral bij postdirecteuren die getrouwd zijn, tot bevordering van den huiselijken vrede. (*Er wordt geklopt op de deur die naar de directeurswoning leidt*). Daar heb je 't al. Mijn vrouw laat me geen rust. (*Tot Zomerling*). Zomerling, ga eens even naar mijn kamer om die twee drukproeven met schrift te halen... (*Zomerling gaat*). Zie zoo, hij zal wel aan mijn vrouw zeggen dat het meisje er nog niet is.

MENS (*met een blik op Palters sierlijk opgemaakt haar*). Wilt u wel gelooven, mijnheer, dat ik zweren zou nu al de parfumerie van een jonge dame te ruiken, dien heerlijken suaven geur...

PALTERS. Onzin. Hebt ge de lijsten opgemaakt?

MENS. Ik ben er dadelijk mee klaar. Nu zullen wij het voorregt hebben ook mevrouw hier weer te zien.

PALTERS. Je weet immers, dat mijn vrouw nooit op 't kantoor komt.

MENS. Als ze hier eene dame vinden kan, zal ze wel komen... Krijgen wij nu ook een spiegelte? dan kunnen we ons haar opmaken.

PALTERS. Mijnheer Mens, uw vrijpostige toon tegenover uw directeur past u uiet. Ik heb toegestaan, dat gij als volontair hier werkzaam zoudt wezen, maar elken dag kan ik die toestemming intrekken.

MENS. Zoo wreed zult u niet zijn, mijnheer Palters: juist op den dag, dat mijn voorbereiding voor de ambtelijke loopbaan zooveel prettiger zou worden...

PALTERS. 't Is genoeg, mijnheer Mens, ik zal van middag

met uw vader spreken en morgen ochtend zult gij hier niet meer zijn.

MENS (*pathetisch*). Ach, mijnheer Palters, laat ter wille der vrouw, die hier komt, thans reeds de geest van zachtheid en vergevensgezindheid ook in u werken.

PALTERS (*norsch*). Ik heb mijn laatste woord gezegd; je gaat heen; ik moest ook begrepen hebben dat een gesjeesd student niet op mijn kantoor past. . . .

MENS. U zendt me weg, omdat u jaloersch van me zijt.

PALTERS. Je bent krankzinnig! wees zoo goed dadelijk heen te gaan. Als ik terug kom, wil ik je niet meer zien. Ik heb ook geen werk voor je.

MENS. U wilt liever met de jufvrouw werken.

PALTERS. Zwijg en vertrek. Mijnheer Daandelen zal uw werk nazien en overnemen. (*Hij wil heengaan.*)

ZOMERLING (*terug komende*). Hier zijn de proeven. Mevrouw zegt, dat wat zij u te vragen had, geen haast heeft.

PALTERS. Ik zal komen en gaan als ik verkies. . . . (*Hij gaat.*)

Zevende tooneel.

De vorigen behalve PALTERS.

MENS. En mevrouw het hebben wil. Kent gij de geschiedenis, Daandelen, van den man, die onder tafel bleef zitten. . . .

DAANDELEN. Geef je stukken maar hier.

MENS. Met genoeg. . . . Maar mag ik u vragen of gij tot de inzage gemagtigd zijt?

DAANDELEN. De directeur heeft het je daar juist gezegd.

MENS. Ik vraag of de directeur u gezegd heeft, dat gij ze moest nazien?

DAANDELEN. Neen.

MENS. Welnu?

DAANDELEN. Welnu?

MENS. In de ambtelijke hierarchie, mijnheer Daandelen, past het niet, dat een ambtenaar het werk overneemt van een ander, zonder daartoe gemagtigd te zijn door zijn chef.

Die magtiging is niet verstrekt. Alzoo kunt gij geen kennis nemen van mijne stukken.

DAANDELEN. Ik geloof, mijnheer Mens, dat gij den spot drijft met onze werkzaamheden in dienst van den Staat.

MENS. Volstrekt niet, maar ik houd er van dat alle zaken behoorlijk geschieden. Als men bij de bureaucratie met de vormen breekt, dan vraag ik u: wie ter wereld zal ze dan voor het nageslacht bewaren?

DAANDELEN. Mijnheer Zomerling, de directeur heeft den heer Mens ontslagen en gelast zijn werk aan mij over te dragen en dit weigert hij.

MENS. Mijnheer Zomerling, de heer Daandelen is niet gemagtigd om mijn werk over te nemen. Dat is één fout. In de tweede plaats heeft de directeur mij ontslagen, en daarna, let wel, *daarna*, gelast mijn werk over te dragen. Aan een ontslagen ambtenaar kan men niets meer gelasten. Ik beroep me op uwe veeljarige ondervinding van de ambtelijke usances en costumen. U, die grijs geworden zijt op dit kantoor, zult niet gedogen, dat er onwettige dingen gebeuren binnen zijne gewijde wanden. (*Zingend*)

In diesen heiligen Halle.

ZOMERLING. Er gebeuren tegenwoordig zooveel onwettige dingen.

MENS. U meent de benoeming van Marie Valeur?

ZOMERLING. Misschien.

MENS. Juist mijnheer, en om harentwil moet ik verwijderd worden. Dat is eene hierarchische onregtvaardigheid.

DAANDELEN. Geef je nu je stukken over?

MENS. Ik zou me er eer in wikkelen als van Spijk in de nederlandsche vlag.

DAANDELEN. Ga heen, mijnheer.

MENS. Ik blijf, totdat ik Marie Valeur zal gezien hebben. Als zij leelijk is, ga ik onmiddellijk; is zij mooi, dan blijf ik.

DAANDELEN. Friebart!

FRIEBART (*tot een onzichtbare*). Wij nemen geen brabant-

ders aan... Zoo, heb je ze van een besteller gekregen? Dan moest je ze maar weërom gegeven hebben.

DAANDELEN. Friebart!

FRIEBART (*tot het publiek*). Ga maar gerust met je cent naar den minister... Den directeur aanklagen? Geneer je niet... Zoo, woon je een half uur hier van daan? Nu, de post vertrekt eerst over twee uur. Kom dan maar wat meer in de buurt wonen, of wou je dat wij 't postkantoor naar jouw deur verplaatsten?

DAANDELEN. Friebart!

FRIEBART. Ja, mijnheer, ik kan dien man niet kwijt raken.

DAANDELEN. Ik dezen ook niet.

FRIEBART. Hij wil me een brabander geven.

DAANDELEN. Neem zijn brabantsche cent maar aan.

ZOMERLING. Neen, mijnheer, dat is tegen het ministerieel besluit.

DAANDELEN. Dan zal ik een andere geven.

ZOMERLING. Dat kan ook niet. Als wij één cent aannemen, zou de gansche stad hier haar brabanders brengen.

MENS (*heeft intusschen een spiegeltje uit zijn zak gehaald en maakt zijn toilet.*) (*Tot Zomerling.*) Een mooi spiegeltje, hè? Dat heb ik altijd bij me voor de onleesbare adressen. Als je de dingen van den verkeerden kant ziet, komt men er soms veel beter achter.

ZOMERLING. Ik zal aan den directeur de magtiging voor u gaan vragen, mijnheer Daandelen.

MENS. En te gelijk de intrekking van mijn ontslag want anders krijgen wij de zaak toch niet in orde.

(ZOMERLING *af*).

FRIEBART *blijft praten met het publiek.*

Achtste tooneel.

DAANDELEN. Ik zou met die kinderachtigheid nu ophouden, mijnheer Mens, en heengaan.

MENS. Denkt ge dan, dat de directeur het meent? Hij

is veel te wel met mijn ouden heer, om me te laten gaan.
Ik begrijp niet Daandelen, dat *gij* er zoo op aandringt.

DAANDELEN. Ik geloof, dat, nu er een vrouw hier komt,
het beter is, dat wij jou kwijt raken.

MENS. Dan hebt ge 't rijk alleen, nietwaar?

DAANDELEN. Mijnheer Mens, ik verzoek dat *gij* u van
dergelijke insinuaties onthoudt.

MENS. En *gij* zegt ze wel tegen mij!

DAANDELEN. Omdat ik je ken.

MENS. Des te beter. Dat is een bewijs, dat ik de kat
niet in 't donker knijp, zooals sommige menschen.

DAANDELEN. Doelt dat op mij?

MENS. Op iedereen, die het zich aantrekt, en als ik
Marie Valeur was, zou ik wel weten wat ik deed.

DAANDELEN. Ik ook. Ik zou mij wachten voor gesjeesde
studenten, die bij geen valeur zijn te vertrouwen.

MENS. Mijnheer Daandelen je beleedigt me.

DAANDELEN. Des te beter.

MENS. Aardigheden kan ik verdragen, maar geen be-
leedigingen. Voor die woorden zult *gij* mij voldoening geven.

DAANDELEN (*onthutst.*) Vol... doe... ning...

MENS. Van middag zal ik u mijn getuigen zenden.

(*Hij gaat heen.*)

Negende Tooneel.

De vorige, daarna ZOMERLING.

DAANDELEN. Is hij gek... hó... mijnheer Mens! (*Hij
wil hem naloopen.*)...

FRIEBART (*hem tegenhoudende.*)

Voor de poste restante, mijnheer. Een brief onder 't motto
huwelijk.

DAANDELEN. Goed dat ze dien komen halen vóór dat de
juffer hier nog is. Dan kregen ze hem zeker niet.

FRIEBART. Hebt u hem?

DAANDELEN. Dat verwenschte wijf!

FRIEBART. Het dametje wacht.

DAANDELEN. Zeg maar dat er geen is.

FRIEBART. Och, zoek u maar eens mijnheer, 't schaap verlangt er zoo naar.

DAANDELEN. Ik wou dat er geen vrouwen op de wereld waren. (*Gejaagd, doorzoekt hij de brieven poste restante*). Hier geef ze dien maar.

FRIEBART. Als je blijft dame. . . Is dat hem niet? Neen, nu zie ik het ook. Dat is de brief niet, mijnheer Daandelen.

DAANDELEN. Dan is er geen. . . (*altijd zoekende*) wacht, ja toch. . . daar heb j'ëm al. Ik hoop dat ze nu gaauw trouwt; ze komt tweemaal daags geloof ik.

FRIEBART *op den achtergrond.*

DAANDELEN (*alleen op den voorgrond.*) Ik wou, dat er geen vrouwen bestonden. Die Mens is waarachtig in staat om met mij te willen vechten. En ik kan hem toch geen excuses maken. Hij is niet te vertrouwen; hij stuurt hier alles in de war. Die volontairs! En dan nog vrouwen bovendien. . . Ik verander van vak; ik ga heen; ik ga dadelijk heen! Dan kunnen de getuigen mij zoeken, als ze willen; ze zullen me toch niet vinden.

ZOMERLING (*haastig opkomende.*) Ik heb de magtiging nog niet, mijnheer Daandelen. De directeur is niet te genaken. Hij is met zijn vrouw bezig. Zij hebben de hoogste woorden.

DAANDELEN. Het kan me niet schelen, mijnheer Zomerling. Ik ga heen.

ZOMERLING. Gaat u heen?

DAANDELEN. Ja. Ik blijf niet langer bij een vak, dat op die wijze ondermijnd wordt. Het is gedaan met den roem der koninklijke nederlandsche posterij. Als aan vrouwen het geheim der brieven wordt toevertrouwd; als de jongelingen, die zich aan dezen tak van staatsdienst wijden, aan de verleiding worden blootgesteld van het sirenengezag der vrouwelijke postambtenaren — is het beter dat wij heengaan. Neem ook uw ontslag, mijnheer Zomerling.

ZOMERLING. Ik moet eten, mijnheer Daandelen.

DAANDELEN. Welnu, deel dan het sober stuk brood met de vrouwmensen, zoolang zij het u nog gunnen, want nu eenmaal de vrouwen in de postkantoren zijn toegelaten, zal het niet lang meer duren of tot de laatste man zal uit het vak verdreven zijn... Vaarwel, Zomerling.

ZOMERLING. Gaat u voor goed? Maar dat *kan* niet?

DAANDELEN. Waarom niet? Ik zal schriftelijk mijn ontslag indienen en mijne zaken zijn in orde. Ik ga buiten 's lands.

ZOMERLING. Maar dat *kan* niet, mijnheer. Dan is er niemand meer hier, en wij kunnen het kantoor toch niet sluiten.

DAANDELEN. De directeur is er.

ZOMERLING. Dat is juist de quaestie. De directeur heeft aan zijn vrouw gezegd — ik heb het gehoord, hoewel ik niet luisterde, maar gezegd heeft hij het, met een vloek en een eed er op — dat hij het kantoor aan u zou overdragen en dat hij een verlof zou vragen van een maand.

DAANDELEN. Ik ga eerst weg. Adieu!

ZOMERLING (*hem vasthoudend.*) Ik bid u, blijf ten minste tot de directeur u gesproken heeft.

Tiende tooneel.

De vorigen. PALTERS.

PALTERS (*tot zijne vrouw achter de schermen.*) Ik zal het doen, maar de gevolgen zijn voor uw rekening. (*Tot Daandelen.*) Mijnheer Daandelen, ik schrijf aanstonds aan den inspecteur, dat plotseling opgekomen familie-omstandigheden mij elders roepen; ik draag aan u het kantoor over... zoodra die meid weg is, kom ik weêrom.

DAANDELEN. Maar mijnheer Palters...

PALTERS. Het moet, Daandelen, het moet. Mijn vrouw wil haar niet onder mijn dak ontvangen. Neem gij ze mee....

DAANDELEN. Ik zou uw vrouw medenemen? Ik! Mijnheer Palters, ik had gehoopt, dat u betero gedachten van me hadt. Nooit heb ik iets gedaan dat u kan doen vermoeden, dat ik uw vrouw...

PALTERS. Neen, die meid. Mijn vrouw heb ik nu eenmaal en die moet ik houden; daarom kan ik die andere niet in huis nemen. Ik ben geen pacha... Ik ga heen; ik breng mij in veiligheid... dat is te zeggen mijn vrouw... neen toch mij zelf en ik verzoek u zoo spoedig mogelijk dat meisje weg te zenden. Maak het haar onmogelijk hier te blijven... (*Zich bezinnend half fluisterend met een blik op Zomerling en Friebart dat deze hem niet hooren zullen.*) Daandelen, mijn beste Daandelen, wij hebben het zamen altijd goed kunnen vinden. Zoudt gij mij eene dienst willen bewijzen; op mijn sterfbed zou ik er u nog dankbaar voor zijn?

DAANDELEN. Spreek, mijnheer Palters.

PALTERS. Maak het hof aan dat meisje.

DAANDELEN. Ik, mijnheer Palters! onmogelijk. Mijn geslacht parenteert zich niet aan meisjes uit dien stand, dien de minister goedgevonden heeft thans voor de koninklijke nederlandsche posterij beschikbaar te stellen, en die bovendien nooit meer dan duizend gulden kunnen aanbrengen. Tot dus verre vormden de surbumerairs bij de posterijen de aristocratie der finantien...

PALTERS. Je hoeft ze niet te trouwen; je valt haar maar lastig met liefdesverklaringen; dan zal ze wel heengaan.

DAANDELEN. Ik zou niet weten hoe ik dat zou moeten doen. Liefdesavonturen, mijnheer, liggen niet in mijn karakter. Als Mens...

PALTERS. Mens! Daar zegt gij wat! Ik zal Mens laten terugkomen. Ik neem hem weer aan; Friebart!

FRIEBART. Directeur...

PALTERS. Loop zoo gaauw als je kunt naar mijnheer Mens en verzoek hem hier te komen. Mijnheer Zomerling, wilt u zoo goed zijn het publiek te helpen. (*FRIEBART af.*)

DAANDELEN. Ik heb moeilijkheden met mijnheer Mens gehad.

PALTERS. Dat is niets, dat is niets; ik zal hem zeggen, dat hij blijven kan, als hij u de hand toesteeft. Zie zoo, dan is alles in orde. Ik ga op reis; gij neemt mijn betrekking waar; gij geeft aan de jongelui wat vrijheid, zoolang

gij het noodig oordeelt, en eensklaps verschijnt ge. . . de jufvrouw gaat heen en ik kom terug.

DAANDELEN. Dat is geen fraaije rol, mijnheer Palters.

PALTERS. Maar denk dan toch aan mijn huiselijken vrede! aan mijn echtelijk geluk! Mijn vrouw wil er niet van weten, dat dat meisje op het kantoor komt. De ministers en inspecteurs moesten meer te rade gaan met de vrouwen der ambtenaren!

DAANDELEN. Deel dat den inspecteur mede; schrijf het aan den minister.

PALTERS. Ik kan toch zelf mijn huiselijke omstandigheden niet openbaar maken! O Daandelen, Daandelen! trouw nooit. Dat onnoozele bestje pomade, dat ik in mijn haar deed, heeft nu al tot de treurigste gevolgen geleid. En dat verwenschte goed wil er niet meer uit. Het is niets om pomade in je haar te doen, maar om ze er uit te krijgen!

DAANDELEN. Zoo zal het met de vrouwelijke postambtenaren ook gaan, mijnheer Palters. Zij zijn eenmaal in het postwezen ingevoerd, maar om ze te verwijderen — daar zullen jaren en jaren toe noodig wezen.

Elfde tooneel.

De vorigen. MENS. FRIEBART.

MENS. Mijnheer Palters heeft mij verzocht hier te komen?

PALTERS. Ja, mijnheer Mens. Zoo straks ben ik misschien wat kort aangebonden geweest. Jongelui, die ijver betoond hebben, mag men niet om een enkel schertsend woord verwijderen. Ik trek mijne woorden in, en veroorloof u weder op mijn kantoor werkzaam te zijn, onder voorwaarde, dat gij u met den heer Daandelen verzoent. . . .

MENS. Mijnheer, er is tusschen den heer Daandelen en mij meer gebeurd dan door eene loutere verzoening uit den weg kan worden geruimd. Hij heeft gezegd, dat ik bij geen enkele valeur was te vertrouwen.

PALTERS. Het tegendeel zal ik bewijzen, Mens. Ik verzoek je u met de voorlichting te belasten van Marie Valeur. . . .

MENS. In dat geval directeur, (*hij reikt Daandelen de hand*)
ben ik geheel tot uw orders.

DAANDELEN. Ik bedoelde het zoo kwaad niet, Mens.

MENS. Sans rancune. Wij denken er niet meer over.

PALTERS. Dus zullen de heeren het zamen wel vinden,
tijdens mijne afwezigheid. Familie-omstandigheden dwingen
mij plotseling uit de stad te gaan.

FRIEBART. Een brief voor den directeur. (*Hij reikt den
brief aan Palters*).

PALTERS. Ik ben geen directeur meer. Daar hebt gij
hem Daandelen.

DAANDELEN. Vergeef me, mijnheer Palters, zolang gij
hier zijt, is u nog chef.

ZOMERLING. Zeer juist. Slechts de afwezigen zijn niet
tegenwoordig. Men behoudt zijn adres zoo lang men niet
van woonplaats verandert.

PALTERS. Doe mij 't genoeg mijnheer Daandelen. (*Hij
reikt hem den brief toe*).

DAANDELEN (*opent den brief en leest eerst de onderteekening*
»Marie Valeur".) Marie Valeur.

PALTERS (*driftig*.) Marie Valeur!

ZOMERLING (*met minachting*.) Marie Valeur.

MENS (*met geestdrift*.) Marie Valeur!

FRIEBART (*somber*.) Marie Valeur.

DAANDELEN (*voortlezend*.)

»Mijnheer de directeur!

»Mits dezen veroorloof ik mij bescheiden ter uwer kennis
te brengen, dat ik als luitenant der schutterij..."

DAANDELEN. Luitenant der schutterij!

ZOMERLING. Neemt dan de schutterij óók al vrouwen in
hare gelederen op.

MENS. Marie Valeur schutter! 't Is een geëmancepeerde.
Heerlijk!

DAANDELEN (*voortlezende*). »het vereischte verlof niet van
den majoor-kommandant heb kunnen bekomen, zoodat ik
mij heden niet ten uwen kantore heb kunnen vervoegen,

gelijk mij door den heer inspecteur was gelast, die mij veroorloofd heeft tegelijkertijd u kennis te geven van mijne positie. . . .

MENS. Positie! . . .

DAANDELEN (*voortlezend*). »Zou ik u beleefdelijk mogen verzoeken inliggend briefje aan mejufvrouw Hering, mijne verloofde, te doen bezorgen, opdat ook zij kennis drage van mijne verhindering om heden reeds mijne nieuwe betrekking te aanvaarden. MARIE VALEUR.»

PALTERS. Maar dan is 't geen vrouw.

FRIEBART. Van achteren gezien blijkt het alzoo een man te zijn.

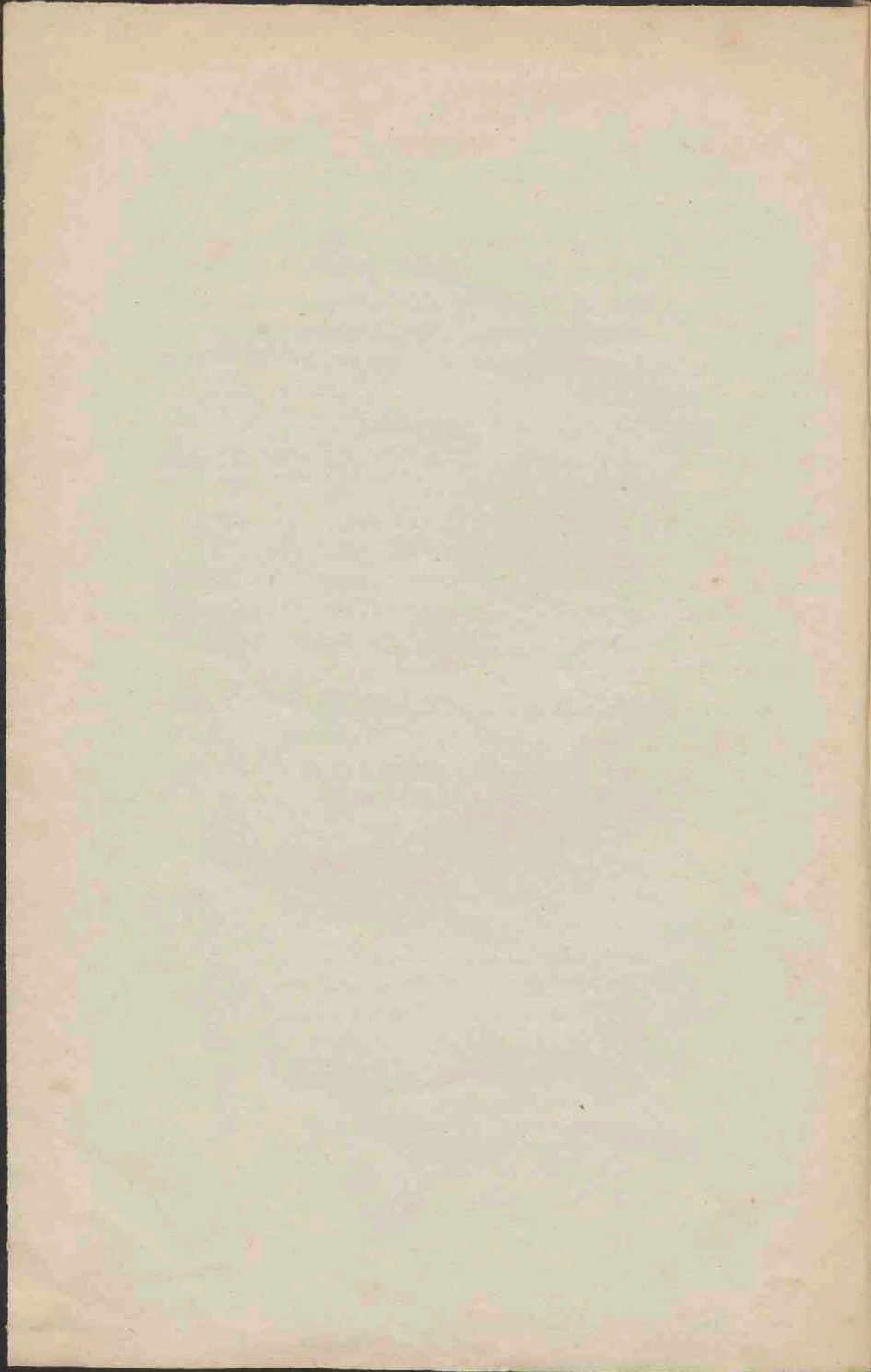
PALTERS. 't Is een man!

MENS. Een man!

ZOMERLING. Al weér zoo'n verkeerd adres: wie adresseert den naam van Marie aan een man. Directeur, hier hebben we onze pijpen. (*Hij geeft PALTERS zijn pijp*).

PALTERS. Daandelen, ik blijf. (*Naar de deur snellend*.) Greta! wij gaan niet op reis. Marie Valeur is een man!

FRIEBART. Wat die vrouwen toch een beweging in de wereld kunnen maken — zelfs als ze mannen zijn.

Bij G. THEOD. BOM, Kalverstraat, Amsterdam,

worden uitgegeven:

Amerikaan. (De) Blijspel in 1 bedrijf. Vrij naar het Fransch van Scribe, door Jac. de Vos. (3 Heeren. 2 Dames.)	f 0.50.
Clara. Tooneelspel in 5 bedrijven, door Ethel Mae S (6 Heeren. 5 Dames.)	„ 0.90.
Één dubbeltje in mijn zak. Kluchtspel in 1 bedrijf, van Wilhelm Cappilleri. Vrij vertaald uit het Hoogduitsch, door J. G. de Groot, Régisseur aan het Théâtre Frascati te Amsterdam. (6 Heeren. 2 Dames.)	„ 0.50.
Emma. Tooneelspel in 1 bedrijf. Naar het Fransch, door Tante Bep. (1 Heer. 4 Dames.)	„ 0.40.
Inkwartiering. (De) of zes jaren de Bruid. Oorspronkelijk blijspel, met zang, in 2 bedrijven, door M. J. Gillissen. Muziek van Louis Kriens. (8 Heeren. 2 Dames.)	„ 0.75.
Kamer met twee bedden, of een nacht te Slottendijk, (Één) door G. Mendels. (3 Heeren.)	„ 0.50.
Liefhebber van Schapen. (Een) Blijspel in 1 bedrijf. Naar het Fransch vrij gevolgd, en voor het Nederlandsch tooneel bewerkt door F. W. Büchner. (2 Heeren. 2 Dames.)	„ 0.50.
Mijn vrouw en mijn parapluie Blijspel met zang in 1 bedrijf. (4 Heeren. 1 Dame.)	„ 0.60.
Negen-en-Negentig Beesten en één Boer. Vaudeville in 1 bedrijf. Naar het Fransch. (3 Heeren. 2 Dames.)	„ 0.50.
Onze Jongen. Oorspronkelijk dramatische schets in 1 bedrijf, door F. C. Fuchs. (4 Heeren. 2 Dames.)	„ 0.50.
<i>Dit stuk is in bijzondere aanmerking genomen door de Commissie voor Tooneelletterkunde der stad Antwerpen.</i>	
Rijk aan liefde. Blijspel in 1 bedrijf. Naar den zevenden druk, uit het Hoogduitsch van W. Friedrich, door A. Coeling. (5 Heeren. 2 Dames.)	„ 0.60.
Schoenlapper-Hertog. (De) Oorspronkelijk historisch blijspel in 3 bedrijven, door Henri (12 Heeren. 3 Dames.)	„ 0.75.
Siberische Neef. (Een) Blijspel in 1 bedrijf. Naar het Hoogduitsch van G. von Moser, door H. P. N. A. M. (3 Heeren. 2 Dames.)	„ 0.50.
Terugggevonden. Kluchtspel, met zang, in 1 bedrijf, door H. Spetter. (7 Heeren. 1 Dame.)	„ 0.70.

- Vrouwen blijft van de rumpflesch af! Vaudeville in 1 bedrijf, bewerkt door J. J. Stoete. (3 Heeren. 1 Dame.) f 0.50.
- Zout. Blijspel in 1 bedrijf. Naar het Hoogduitsch van Görner, door C. R. H. Spoor. (2 Heeren. 1 Dame.) „ 0.50.
- Zuster van Jocrisse. (De) Kluchtspel met zang in 1 bedrijf. Naar het Fransch van Varner en Duvert, door M. J. Ruffa. (3 Heeren. 2 Dames.) „ 0.70.
- Bankroet van den Schoenlapper. (Het) Blijspel met zang in 1 bedrijf, het Fransch van Martinville, vrij gevolgd door Jan de Quack Jz., 5e druk. (3 Heeren 2 Dames.) „ 0.50.
- Bloedzuigers. (De) of de minnehandel in de Apotheek. Oorspronkelijk blijspel met zang in 1 bedrijf, door A. Ruijsch. Vijfde druk. (3 Heeren. 2 Dames.) „ 0.50.
- De Jager, de Husaar en het Oestermeisje, of de verpande Krijgslieden. Kluchtig blijspel met zang in 1 bedrijf. (3 Heeren. 1 Dame.) „ 0.50.
- Kasteel van Tourville. (Het) of de Hollandsche Zeelieden in Frankrijk. Oorspronkelijk tooneelspel in 3 bedrijven, door A. Ruijsch. Derde druk. (6 Heeren. 4 Dames. 1 Kind.) „ 0.80.
- Loods, de Scheepstimmerman en het Garnalemeisje. (De) Blijspel met zang in 2 bedrijven. (4 Heeren. 2 Dames) „ 0.40.
- N°. 777 of het verloten Landgoed. Blijspel in 1 bedrijf. Naar het Hoogduitsch, door J. V. Hempel (4 Heeren. 2 Dames.) „ 0.40.
- Parelsnoer. (Het) of knecht, dienaar en heer. Drama in 3 afdeelingen, Carl von Holteij, vrij gevolgd, door C. J. Roobol. Tweede druk (7 Heeren. 3 Dames.) „ 0.80.
- Schoenlapper en de Rentenier. (De) of de tevredenheid overtreft den rijkdom. Blijspel met zang in 1 bedrijf, vrij gevolgd naar het Fransch, door G. van der Vijver. Vijfde druk. (4 Heeren. 1 Dame.) „ 0.40.
- Verkeerde Adres. (Het) Blijspel met zang in 1 bedrijf, door A. Ruijsch. Tweede druk. (4 Heeren. 2 Dames.) „ 0.50.
- Vrouwen-Soldaten. (De) of de slecht verdedigde vesting. Vroolijk blijspel met zang in 1 bedrijf. Naar het Fransch, door de Quack en Pallée. Tweede druk. (7 Heeren. 3 Dames.) „ 0.45.
- Zoo werd hij rijk. Oorspronkelijk tooneelspel in 4 bedrijven, door A. Ruijsch. Tweede druk. (8 Heeren. 3 Dames.) „ 0.80.

